

Radio beleven

Herinneringen ophalen samen met Johan Munstra

Met het starten van de zogenaamde mini licenties op de oude vertrouwde middengolf in Nederland wordt deze frequentieband toch wel weer interessant. Mede nadat het een na het andere land de afschaffing van uitzendingen via de middengolf van de staats- en commerciële radiostations heeft ingesteld. Het komt er op neer dat velen, die in lang vervlogen tijden zich op een illegale manier de vingers hebben gebrand aan het bewandelen van de AM frequenties of in een ander frequentiebereik actief waren, proberen nu een heel klein puntje van de nieuwe feestelijke grote AM-taart mee te pikken.

Daar zijn vele 'zondaars' bij die ik in vroegere jaren ook ben tegengekomen en waarmee een bijzondere band is opgebouwd. Een andere categorie is die waarin mensen zich, al dan niet georganiseerd, bezig houden met het verzorgen van radio-uitzendingen via internet. Ook daarvan zijn er contacten die decennia teruggaan, terwijl er ook goede contacten recentelijk werden opgebouwd met wat voor mij 'nieuwkomers' zijn.

Het leuke van radio, door mij in verschillende vormen in de afgelopen 47 jaar gemaakt, is dat er bij ieder contact wel een herinnering of

meer is blijven hangen. Radio heeft ons een binding gegeven die niemand meer van ons afneemt. Het brengt me vandaag tot twee zaken die ik met de lezer wil delen.

Allereerst greep ik recentelijk weer eens terug naar een oude Sony ICF 7600 radio die, voorzien van een aantal korte golf banden alsook FM, lange golf en middengolf, een hele wereld vol radio-uitzendingen tot me heeft gebracht nadat ik deze transistor begin jaren tachtig aanschafte. Het bracht me naar herinneringen van andere radio's die, voorzien van een aantal batterijen, tot mijn eigendom mochten worden gerekend.

Onze eerste transistorradio in huis was eigendom van mijn broer Jelle en was verkregen met korting door gespaarde bonnen bij een zeepmiddel in te leveren bij aanschaf van het toestel. Een grote, draaibare schijf bracht je naar een ander radiostation. Blauw van kleur was het toestel en niet al te groot kon het staan op het apothekerskastje dat aan de buitenmuur van de keuken was opgehangen. Het was in 1965 dat deze transistorradio een belangrijk voorwerp werd in Huize Knot en de eerste viltstiften hadden ongeveer tegelijkertijd de kleurpotloden verdrongen. Ze kwamen ons goed van pas door met streepjes aan te geven waar onze favoriete radiostations waren te vinden.

Zelf zat ik op de middelbare school en haastte me, op de dagen dat ik de middagen niet vrij was, met grote passen richting huis zodat ik nog een graantje kon meepikken van één van mijn favoriete programma's. Het betrof de 'Five by Four' show tussen 4 en 5 uur op Radio City, dat via de 299 meter haar programma's uitstraalde. Om en om muziek van de vijf leden van de Rolling Stones en de vier leden van The Beatles. Een zwarte streep van een viltstift stond voor de frequentie van Radio City.

Zo hadden de belangrijkste zeezenders uit die tijd hun eigen kleurtje op de afstemschaal, hoewel ik me niet kan herinneren dat de liefde voor Radio Veronica zo ver ging dat deze werd beloond met een kleurrijke aanduiding. In ieder geval kwam het tot een tweestrijd

tussen beide broers. Vraag men niet wat de exacte aanleiding was, maar het ging in ieder geval erom dat mijn broer naar een ander radiostation dan ikzelf wenste te luisteren. Wie er stijfkoppig was laat ik ruim 50 jaar later ook in het midden maar plotseling vloog de Sharp transistorradio door de keuken en overleefde de strijd gelukkig wel.

Tijd werd het om een eigen toestel te gaan aanschaffen wat gebeurde van in de vakanties verdiende geld. Er was in die tijd een groot aanbod aan transistorradio's verkrijgbaar, waarbij onze Nederlandse Philips de toppers innam met tal van modellen. Het ging zo ver dat in 1965 bepaalde modellen tegen afbraakprijzen in advertenties werden aangeprezen als zijnde overjarig.

Ik had het geluk een jaar later te gaan werken bij het Provinciaal Elektrisch Bedrijf voor Groningen, kortweg PEB Groningen genoemd. Dit bedrijf, waar ik destijds als jongste bediende binnenkwam, was in 1967 een samenwerkingsverband aangegaan met Laagspanningsnetten, een andere voorziening op dit gebied in Groningen. Op die manier werd het mogelijk voor de werknemers van het PEB, inmiddels EGD genoemd door de fusie, ook tegen kortingen, soms oplopend tot 40%, allerlei apparaten aan te schaffen die tot wit- of zwartgoed behoorden. U raadt het al, ik kocht er nog een transistorradio en wel van het merk Blaupunkt. In vergelijking met de Sharp van broeder Jelle en de Philips transistorradio was het een fors en tevens onhandig zwaar apparaat, dat dan wel weer veel meer frequentiebereik had dan de Sharp.

Ik herinner me dat deze radio tot het midden van de jaren zeventig van de vorige eeuw intensief is gebruikt maar op een bepaald moment de ferrietstaaf het begaf, waardoor de ontvangstmogelijkheden een stuk minder werden. Inmiddels was er ook een Grundig transistorradio bij de collectie gekomen en dan spreek ik over 1970 of 1971. Daarmee werd ook geluisterd naar de AM en FM piraten, gebruikmakende van ondersteunende antennes.

Ondertussen had een grote schare van soortgenoten zich in Groningen en omstreken verzameld waarbij het tot allerlei in die tijd illegale activiteiten kwam maar er tevens een drang bij bepaalde personen was te komen tot het legaal beoefenen van de radiohobby via het maken van programma's via een ziekenomroep. En heden ten dage worden de herinneringen aan die tijd nog steeds veelvuldig met verschillende personen opgehaald.

Ik hoef de naam 'Anton Rabbeljee' maar te noemen en er komt van diverse kanten een bloemrijke scala aan herinneringen aan deze radioliefhebber, annex superfantast, naar boven. Zo ook zeer recent toen ik op de zondagmiddag een bezoek bracht aan een Gasthuis aan de Eendrachtsskade in Groningen. De persoon in kwestie had me gemaild en gevraagd of het mogelijk was nog eens herinneringen op te halen onder het motto: 'We hebben nog heel veel met elkaar te bespreken en het is zeker zeven jaar geleden dat we elkaar voor het laatst hebben gezien'.

Veel was er zeker te bepraten begin oktober, want in de twee uren, die zeker spoedig een vervolg krijgen, kwamen van 'hak op te tak' tal van al dan niet gezamenlijke herinneringen voorbij. Het gaat om Johan Munstra, geboren Groninger en die tevens ras radioliefhebber is. Hij vertrok 17 jaar geleden naar het platte land om in Warffum een betere woonomgeving te vinden. Inmiddels terug beseft hij dat hij zich in het centrum van Groningen veel beter thuis voelt. We hebben die recente zondagmiddag tal van herinneringen opgehaald waarvan ik enige wil delen.

De eerste herinnering brengt ons naar de vierde mei 1973, de dag dat de door Jacob Kokje en mij geproduceerde dubbel LP over RNI verscheen en die ten doop werd gehouden in de haven van Scheveningen. Op dezelfde dag waren daar rond de 400 fans van zeezenders die op drie verschillende schepen naar internationale wateren wensten te varen om een rondje langs de drie toen verankerde schepen te doen evenals het REM eiland nog een keer te zien staan. Een boottocht georganiseerd door Rob Olthof en Pirate

Radio News, die helaas door slechte weersvoorzichten op het laatste moment door de booteigenaren werd afgeblazen.

Vanuit Groningen vertrok, vroeg die ochtend, een aantal auto's met daarin de eerder gememoreerde groep enthousiasten. Johan Munstra zat samen met mij en anderen in de Audi van broer Jelle, die de beschikking had over een van de eerste radio-cassettespelers in de auto. En een vooraf gesproken plannetje lukte. Ik had, via de platenzaak Boudisque in Amsterdam, een grote serie 'Cruisin LP's' gekocht en die op cassette gezet. Het betrof opnamen van Amerikaanse radioshow's.

Broer Jelle begon onderweg te fantaseren dat de kwaliteit van de radio dermate goed was dat het vooral in het westen van het land mogelijk was, via een versterkte ontvangstantenne, zelfs Amerikaanse radio te ontvangen. Gedurende de minstens drie uur durende autorit naar Scheveningen werd er regelmatig bij het luisteren van radiostation gewisseld.

En inderdaad klonk plotseling de stem van een Amerikaan op de radio, ruim 11 jaar eerder dan we door Laser 558 zouden worden verrast met een aantal Amerikaanse deejays. Op de achterbank van de Audi werd vervolgens vol geloof naar dit prachtige programma geluisterd en gepraat over die wel heel mooie radio met superontvangst. Uiteraard hebben we Johan Munstra en de anderen die meereden, op een bepaald moment uit hun droom geholpen en verteld dat het ging om een opname die vanaf cassette werd gedraaid.

Een andere herinnering dateert uit 1979. Bij sommige mensen bleef het kriebelen om op allerlei manieren te communiceren via al dan niet legale zendinstallaties. Johan Munstra, wonend destijds aan de rand van de binnenstad Groningen, had op zijn huis destijds grote antennes staan die voor iedereen opvielen in vergelijking met de vele televisieantennes op andere daken. Ook werd hij door mij en de hem onbekende Marcel Poelman, regelmatig gehoord op de verboden banden.

Op een herfstige avond besloten we in de regen een bezoekje te brengen aan het pand aan de Kleine Visserstraat in Groningen. Vervolgens werd er aangebeld en trokken we ons terug in het ernaast gelegen steegje. Ikzelf bleef in eerste instantie in de steeg maar toen de deur werd geopend trad Marcel voortvarend naar voren en toonde een of ander pasje: "Radio Controle Dienst, huiszoeking". Pas na een minuut kwam ik ook tevoorschijn en trof Johan in aardige paniek aan want hij dacht dat het een serieuze inval was geweest. Bijna 37 jaar later zijn we allemaal veel volwassener geworden maar zijn de herinneringen aan het heerlijke van 'het radio beleven' nog steeds volop aanwezig.